

KADER İNANCI

KADER VE KAZA İNANCI

Terim anlamı olarak kader, Yüce Allah'ın evrene koyduğu olmuş ya da olacak bütün olayları kendi ilmiyle bilmesi ve planlamasıdır. Kader, insanın iradesiyle ortaya koyduğu her eylemin Yüce Allah tarafından bilinmesidir.

Kader, sadece insan hayatıyla sınırlı bir olay değildir, tüm kâinatın bilgisi Yüce Allah tarafından yaratılmıştır. Yüce Allah evreni bir ölçü ve düzen içinde yaratmıştır. Bu düzenin son bulması, devam etmesi ya da işleyişi O'nun bilgisi dahilindedir.

Kaza terim anlamı olarak ise, ezelde bilinen ve düzene koyulan bir durumun yeri ve zamanı geldiğinde gerçekleşmesi yani Yüce Allah tarafından yaratılmasıdır. "Ayşe, pazar günü saat 12.00'de sınava girdi." örneğinde gerçekleşmiş ve meydana gelmiş bir olaydan bahsedilir. Ancak "Ayşe, pazar günü saat 12.00'de sınava girecek" örneğinde ise Yüce Allah katında meydana gelecek bir olay yer ve zamanı geldiğinde gerçekleşecektir.

Kaza kelime anlamı olarak; yaratmak, gerçekleştirmek, ortaya koymak, emretmek, buyurmak anlamına gelir. Kader, sadece insan hayatıyla sınırlı bir olay değildir, tüm kâinatın bilgisi Yüce Allah tarafından yaratılmıştır. Yüce Allah evreni bir ölçü ve düzen içinde yaratmıştır. Bu düzenin son bulması, devam etmesi ya da bu düzenin işlenmesi gibi durumlar sadece O'nun bilgisi dahilindedir.

Yüce Allah'ın sıfatları; ilim, kudret ve iradedir. İlim sıfatı, Yüce Allah'ın bilgisinin sonsuz ve genişliğidir. Kudret sıfatı, Yüce Allah'ın her şeye gücünün yetmesi ve dilediğini dilediği zaman evreni var etmesi ve yok etmesidir. İrade sıfatı ise, Yüce Allah'ın dilemesi ve dilediği şekilde yapmasıdır.

"Su 100 derecede kaynar." kuralı kader kavramını ifade ederken, 100 dereceye ulaşan suyun kaynaması da kazadır.

ALLAH HER ŞEYİ BİR ÖLÇÜYE GÖRE YARATMIŞTIR

Yüce Allah, yeryüzünde ve evrendeki her şeyi bir ölçü ve ahenk içinde yaratmıştır. Yeryüzünde bir bozukluk ya da aksaklık asla yoktur. Yaratıcının birliği bu ahenk ve düzenin en kuvvetli belirtisidir. Yeryüzündeki düzensizlik mükemmel ve bir olan yaratıcı kelimesiyle çelişir. Bu nedenle mükemmel ve ahenkli düzen, yüce bir yaratıcının varlığının kanıtıdır. Yüce Allah, evrendeki her şeyi ölçüye ve bir düzene göre yaratmıştır.

Nitekim bu hususla ilgili Kur'an-ı Kerim'de

"Şüphesiz ki biz insanı en güzel biçimde yaratık."
(Tin suresi, 2. ayet)

"Allah her şeyi yaratmış, O'na bir ölçü, biçim ve düzen vermiştir."
(Furkan suresi, 2. ayet)

"Güneş ve ay bir hesaba göre hareket eder. Yıldızlar ve ağaçlar Allah'a secde ederler."

(Rahman suresi, 5-6. ayet)

"Biz her şeyi bir ölçüye (bir düzene-plana) göre yarattık."
(Kamer suresi, 49. ayet)

Evrende tesadüfler mümkün değildir. Akılsız ve iradesiz maddeler, hayvanlar ve bitkilerdeki uyum ve ilişkilerin kendi kendine oluşması salim akla uygun değildir. Bu varlıkların arasındaki düzenlilik ve ilişki güçlü bir kudret tarafından idare edilmektedir. Bu ilişkileri düzenleyen, hareket kabiliyeti veren Yüce Allah'tır.

ÜNİTE

1

İpucu

Kaza kelime anlamı olarak; yaratmak, gerçekleştirmek, ortaya koymak, emretmek, buyurmak anlamına gelir. Kader ise, planlamak, ölçü koymak, karşılaştırma yapmak, plan ve program anlamına gelir.

Akılda Kalsın

Yüce Allah'ın her şeyi bir ölçüye göre yaratması kader kavramıyla ilgilidir. Halihazırda gerçekleşen olaylarla (-dili geçmiş zaman) kaza, gelecekte gerçekleşmesi planlanan olaylar (-acaklı zaman) kader kavramıyla ilgilidir.

Kader kavramına örnekler:

Ayşe yarın ödev yapacak.

Yarın Ankara'ya yağmur yağacak.

Sevgi okuyunca doktor olacak.

Kaza kavramına örnekler:

Ayşe bugün ödevini yaptı.

Bugün Ankara'ya yağmur yağdı.

Sevgi bugün doktor oldu.

Bumerang Bilgi

Kudret: Yüce Allah'ın, her şeyi yaratmaya ya da yok etmeye gücünün yetmesidir.

İrade: Yüce Allah'ın, istediği ya da istemediği her şeyi dilemesi ve dilediği şekilde gerçekleştirmesidir.

İman: Bir yaratıcıya inanma ve tasdik etmektir.

Tekvin: Yüce Allah'ın dilediğini yaratma sıfatıdır.

İlim: Yüce Allah'ın her şeyi bilme sıfatıdır.

GÜNAY
YAYINLARI8
SINIF

KADER İNANCI

Akılda Kalsın

Kader ve kazaya iman imanının şartları arasındadır. Kaza ve kadere inanan kişiler, yüce Allah'ın kudret sıfatıyla her şeyi yoktan yarattığına inanır.

İpucu

Gece gündüz oluşumu, gezegenlerin dönüş hızları ve mesafeleri, suyun kaynama noktası, suyun belli bir derecede donması ve kaynaması vs. olaylar fiziksel yasalara örnektir.

Canlıların doğum, ölüm, yaşama, duyu organlarımızın işleyişi vs. olayları biyolojik yasalara örnektir.

Toplumalarda kuraklık, sel, işsizlik, adalet vs. olaylar toplumsal yasalara ilgilidir.

Kur'an-ı Kerim'de geçmiş milletlerin kıssaları anlatılır ve bu kıssaları toplumsal yasalara örnektir. Toplumsal yasalarda ahlaki ilkelere uyan toplumları huzur bulur. Uymayanların ise huzursuz olduğu Kur'an-ı Kerim'de örneklerle anlatılmıştır.

Ayetlerde ölçü, düzen, ahenk kelimeleri kader kavramıyla ilişkilidir.

Bumerang Bilgi

Sünnetullah (Adetullah): Yüce Allah'ın, yarattığı evrendeki uyumu ve düzeni sağlamak için koyduğu yasalardır.

El-Alim: Yüce Allah'ın gerek duyu ötesi gerek duyu aleminde meydana gelen bütün olayları ve nesnelere sonsuz bilme sıfatıdır.

KADER VE EVRENDEKİ YASALAR

Sünnetullah, Yüce Allah'ın (c.c.) evrendeki uyumu sağlamak için ortaya koyduğu yasalardır. Bu yasalar, mükemmel bir düzenin varlığı için gerekli olan yasalardır. Sünnetullah kavramını fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalar olarak üç grupta inceleriz.

FİZİKSEL YASALAR

Yüce Allah'ın cansız âleme koyduğu değişmeyen deney, gözlem ve araştırmalarla tespit edilen evrensel yasalardır. Bu yasalar evrenin her yerinde geçerlidir ve bilimsel yöntemlerle açıklama olanağı bulur. Örneğin; gece gündüz oluşumu, gezegenlerin dönüş hızları ve mesafeleri, suyun kaynama noktası vs. olaylar bu yasalara örnektir. Fiziksel yasalara ilgili Kur'an-ı Kerim'de örnekler vardır: **“Geceyi ve gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı yaratan odur. Her biri bir yörüngede hareket etmektedir.”**

(Enbiya suresi, 33. ayet)

“Onlara bir delil de geçedir ki biz ondan gündüzü sıyrıp çekeriz de birden karanlığa gömülürler. Güneş de (bir delildir onlara), akar gider yörüngesinde. İşte bu çok güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın yaratmasıdır...” (Yasin suresi, 37-40. ayet)

BİYOLOJİK YASALAR

Yüce Allah'ın canlı alemine koyduğu doğma, büyüme, üreme, ölüm olaylarını içeren yasalardır. Bu yasalar, canlıların yaşamının kusursuz ve mükemmel bir şekilde işlemesi için gereklidir. Kuşların yaşamak için kanatlarının olması, balıkların ise yüzgeçlerinin olması bu tür canlıların yaşamı için önem arz etmektedir. Canlıların yaşamı için Yüce Allah, canlılara türlü organlar ve çevreye uyum yeteneği vermiştir. Bu yetenekler canlıların hayatta kalması ve diğer canlılardan korunması için gereklidir. Biyolojik yasalara ilgili Kur'an-ı Kerim'de örnekler vardır: **“Ey insanlar! Biz sizi basit bir sudan yaratmadık mı? İşte o suyu, belli bir süreye kadar sağlam bir yere yerleştirdik, sonra da O'na ölçülü bir biçim verdik...”** (Mürselat suresi, 20-23. ayetler)

“Allah bütün canlıları sudan yaratmıştır. Kimi karnı üzerinde sürünür, kimi iki ayakla yürür, kimi dört ayakla yürür. Allah dilediğini yaratır, Allah şüphesiz her şeye Kadir'dir.” (Hicr suresi, 45. ayet)

TOPLUMSAL YASALAR

Toplumsal yasalar, toplumun sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürebilmesi için Yüce Allah, topluma birtakım yasalar koymuştur. Kur'an-ı Kerim'de bu yasalara uymayan toplumların helak olup yok oldukları ifade edilmiştir. Toplumun sağlıklı işlemesi ve ayakta kalması için sevgi, barış, doğruluk, adalet, huzur gibi unsurların bulunması gereklidir. Bu unsurların ortadan kalkması toplumda huzurun ortadan kalkmasına neden olacağı için Yüce Allah toplumların toplumsal yasalara uygun hareket etmesini istemiştir. Toplumların bu uyumu bozucu eylemlerinin olması düzenin bozulmasına, telafisi zor birtakım olayların meydana gelmesine neden olmaktadır. Örneğin, adalet ilkesiyle uyuşmayan toplumlar çok çabuk parçalanmakta ve hatta yok olmaktadır. Toplumsal yasalara ilgili Kur'an-ı Kerim'de örnekler vardır: **“Öyle**

Bir fitneden sakının ki aranızdan yalnız haksızlık edenlere erişmekle kalmaz (hepinize erişir.)” (Enfal suresi, 25. ayet)

“Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler.”

(Araf suresi, 34. ayet)

KADER İNANCI

» ÜNİTE 1

Etkinlik 1

Aşağıda boş bırakılan yerlere gelmesi gereken uygun kelimeleri yazınız.

- 1) Yüce Allah'ın evrendeki her şeyi önceden bilip kusursuz bir ölçüyle planlamasına denir.
- 2) Yüce Allah'ın takdir ettiği her türlü planlı olayın günü geldiğinde gerçekleşmesidir.
- 3) Canlıların yaşamında, doğum, ölüm, büyüme gibi özellikleriyle ilgili yasalara denir.
- 4) Yüce Allah'ın, her şeye gücünün yetmesidir. O, bir şeyi yaratmak istediğinde 'Ol' der ve olur.
- 5) Yüce Allah'ın, toplumların sağlıklı gelişimi ve düzeni için evrene koymuş olduğu yasalara denir.

Etkinlik 2

İfadelerin doğru ya da yanlış olduğunu boş bırakılan yay ayrıçları "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

D Y

(.....)	(.....)	Fiziksel yasalar, madde ve enerjinin değişimi, yapısıyla ilgili yasalardır.
(.....)	(.....)	Kudret, Yüce Allah'ın bütün olayları ve nesnelere sonsuz bilme sıfatıdır.
(.....)	(.....)	Kader, gelecek ya da geçmiş olan olayların Yüce Allah tarafından takdir edilmesidir.
(.....)	(.....)	Toplumun sağlıklı olması için Yüce Allah, evrene fiziksel yasalar koymuştur.
(.....)	(.....)	Canlıların yaşamında, doğum, ölüm büyüme gibi olaylar biyolojik yasalardır.

Etkinlik 3

Sol kolondaki (A kolonu) satırlarda bazı kavramlara ait tanımlar, sağ kolondaki (B kolonu) satırlarda ise bazı kavramlar vardır. A kolonu önündeki paranteze, B kolonundaki kavramların seçeneğine ait harfi yazınız.

A Kolonu	B Kolonu
() Yüce Allah'ın takdir ettiği her türlü planlı olaydır.	A. Biyolojik Yasalar
() 1999 Gölcük depremi, bir çok insanın evsiz kalmasına neden olmuştur.	B. Fiziksel Yasalar
() Boşaltım sistemiyle vücuttan gereksiz unsurlar vücuttan atılır.	C. Toplumsal Yasalar
() Güneş ve Ay, takımyıldızlar arasında daima doğuya kayarak hareket eder.	D. Kader
	E. Ecel

KADER İNANCI

Beceri Temelli Örnek Soru

(I) Türkiye'ye yönelik dış tehditlerin artması üzerine Millî İstihbarat Teşkilatı tarafından televizyonlar aracılığıyla yapılan duyuruda istihbarat operasyonlarında pratik faydası olacak bilim projesi yarışması düzenleneceği açıklandı. (II) Düzenlenen yarışmayı değerli bilim insanları Murat Üstündağ, Ersin Eroğlu, Kamil Doğanay ve Mahmut Mıcık'tan oluşan ekip kazandı. (III) Ekip vücuda uygulandığında insanı görünmez yapacak ana etken maddesi bor elementi olan bir jel geliştirmeyi başardı. (IV) Yer kabuğu ağırlığının yaklaşık olarak %0.001'ini oluşturan bor elementi, Yüce Allah tarafından yüksek sıcaklıklarda metal gibi elektrik iletilebilir düşük sıcaklıklarda ise yarı iletken hâle gelecek şekilde yaratılmıştır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi kader kavramına örnek oluşturur?

- A) I B) II C) III D) IV

Not Edelim!

8

SINIF
GÜNAY
YAYINLARI

KAVRATAN TESTLER

1.

Orman Düzeni: İnsan eli değmemiş ormanlarda mükemmel bir doğal düzen vardır. Yüce yaratıcının kurgusuyla doğadaki besin zinciri çerçevesinde yaşam devam eder. Asla bir kargaşa yoktur. Hiçbir canlı gereğinden fazla bir tüketim yapmaz ve doğaya asla zarar vermez.

Trafik Düzeni: Son yüzyılda araçların çoğalmasıyla birlikte şehir içinde araçlardan kaynaklı kargaşa oluştu. Şehirlerdeki araç kullanıcıları ve yayalar için bir trafik düzeni kuruldu. Bu durum birçok sorunu ortadan kaldırırsa da tamamen çözüm olmadı. Her yıl sürücülerin kurallara uymamasından kaynaklı can kayıpları yaşanmaktadır.

Bu örneklere bakarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İnsanlar kendi koydukları kuralları bozabilmektedir.
- B) Ormanda yaşayan canlılar doğadaki düzene zarar vermez.
- C) Doğadaki düzeni doğal afetler de bozar.
- D) Yüce yaratıcı doğada mükemmel bir düzen kurmuştur.

2. I. İnsanlığın ilk dönemlerinden itibaren su kaynakları ve iklim açısından doğal faktörlerin uygun olduğu yerler yerleşim yeri olarak tercih edilmiştir.
- II. Güneş ışınları sabah vaktinden öğle vaktine kadar daha büyük açılarla geleceği için cisimlerin gölge uzunlukları azalır.
- III. Otçullar sadece bitkilerle beslenen canlılardır. (Koyun, keçi, inek, at, eşek, geyik, fil, zürafa, zebra, sincap, tavşan, çekirge.)

Numaralandırılarak verilen evrensel yasalarla ilgili örnekler aşağıdakilerden hangisinde doğru belirtilmiştir?

	I	II	III
A)	Fiziksel	Biyolojik	Toplumsal
B)	Toplumsal	Biyolojik	Fiziksel
C)	Toplumsal	Fiziksel	Biyolojik
D)	Fiziksel	Toplumsal	Biyolojik

3.

“Üstün yetenekli çocuk demek akranlarına göre zekâ olarak daha yüksek IQ ile yaratılmış olmak demektir. Üstün yetenekli çocuklarda bir işi sonuna kadar götürebilecek motivasyona sahip olma, problemlere özgün çözümler üretebilme, zekâ açısından normalin üzerinde bir yeteneğe sahip olması beklenir. Üstün yetenekli çocukların ayrı bir eğitime tabi tutulması son dönemde benimsenmiş bir uygulamadır.”

Bir kişinin üstün yetenekli olarak dünyaya gelecek şekilde programlanması aşağıdaki kavramlardan hangisine örnek oluşturur?

- A) Kader
- B) Kaza
- C) Rızık
- D) Tevekkül

GUNAY
YAYINLARI

8
SINIF

1

KAVRATAN TESTLER

4.

TDK empati sözlüğü duygudaşlık olarak tanımlanır. Yani karşıdaki kişinin duygularını anlamak, hissetmektir. Şampiyonlar liginde Başakşehir PSG takımları arasında oynanan maçta maçın Rumen hakemi Başakşehir yardımcı antrenörü Webo'ya onu aşağılamak amacıyla zenci anlamına gelen "negro" dedi. Empatiden uzak bu ırkçı yaklaşım karşısında Başakşehir futbol takımı sahadan çekildi.

Bu maçın hakemine biyolojik yasalar kapsamında aşağıdaki ayetlerden hangisinin hatırlatılması uygun olur?

- A) "Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık..."
(Hucurat suresi, 13. ayet)
- B) "Üstlerindeki göğe bakmazlar mı? Onu nasıl bina ettik, nasıl donattık! Onda hiçbir düzensizlik ve eksiklik yoktur."
(Kaf suresi, 6. ayet)
- C) "Göklerde nice melekler vardır ki onların şefaathleri; ancak Allah'ın izniyle, dilediği ve hoşnut olduğu kimselere yarar sağlar."
(Necm suresi, 26. ayet)
- D) "Andolsun, biz onu (tufan olayını) bir ibret olarak bıraktık. Var mı düşünüp öğüt alan?"
(Kamer suresi, 15. ayet)

5. Türk bilim insanları, tüm dünyanın heyecanla beklediği Güneş tutulması olayının 14 Aralık 2020'de gerçekleşeceğini açıkladı. Fakat bu tutulmanın Türkiye'den görülemeyeceğini belirtti. Güney Amerika, Antarktika, Pasifik Okyanusu, Atlantik Okyanusu'nun güneyi ve Afrika'nın güneydoğusunda yaşayanlar Güneş tutulmasını tam izleyebilecekler diyerek açıklamasını tamamladı.

Bu parçada geçen doğa olayı aşağıdaki yasalardan hangisine örnektir?

- A) Fiziksel B) Biyolojik C) Toplumsal D) Ekonomik

6. Çağları etkileyen bir İslam düşünürü olan İbn-i Haldun 14. yüzyılda yaşamıştır. Devlet yönetimi ile ilgili fikirleri ile tanınır. Devletlerin yıkılışını; lüks yaşam, israf ve artan vergilere bağlar. Toplumda doğal dayanışmanın ortadan kalkması devleti kaosa sürükler. Kişisel menfaatlerin ön plana çıkması, adam kayırmacılığın artması toplumdaki adalet duygusunu yok eder. Kur'an-ı Kerim'de "..." buyrulmaktadır.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdaki ayetlerden hangisi getirilirse parça anlamlı bir bütün olur?

- A) "O, geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı yaratandır..."
(Enbiya suresi, 33. ayet)
- B) "...Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun..."
(Nisa suresi, 135. ayet)
- C) "Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık."
(Tin suresi, 4. ayet)
- D) "Allah sizi topraktan, sonra nutfeden yarattı..."
(Fatır suresi, 11. ayet)

7. Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nde Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerine yönelik down sendromlu öğrenciler hakkında konferans veren Prof. Dr. Samet Yılmazın konuşmasına "İnsan hücreci Yüce Allah tarafından muhteşem şekilde programlanmıştır." diyerek başladı. "Hücredeki (I)

kalıtsal bilgilerin tamamı çekirdekteki kromatin ipliklerde bulunur. DNA molekülünün etrafına koruyucu protein kılıf sarılması sonucu oluşan uzun, ince ve iplik şeklindeki yapıları kromatin iplikler denir. Kromatin ipliklerin hücre bölünmesi (II)

sırasında kısalıp kalınlaşması sonucu oluşan yapıya kromozom denir. Bir canlı türünde bulunan bireylerdeki kromozom sayısı sabittir. Fakat bunun istisnaları olabilir. (III)

İnsanda normalde 46 kromozom vardır. Fakat Ahmet'in kardeşi 47 kromozomlu olarak dünyaya geldi. Tıpta bunun (IV)

adına down sendromu diyoruz." diyerek konuşmasına devam etti.

Bu parçada altı çizili yerlerden hangisi "kaza" kavramı kapsamındadır?

- A) I B) II C) III D) IV

8

GÜNAY
YAYINLARI

İNSAN İRADESİ VE KADER

Yüce Allah insanı diğer canlılardan farklı olarak akıllı ve irade sahibi olarak yaratmıştır. Bu durum insanın yaptıklarını üstlenecek kabiliyette sorumluluk sahibi bir varlık olduğunu gösterir. Sorumluluk sahibi olan insan aklını kullanarak çalışır, üretimde bulunur, araştırma yapar ve bu sayede yararlı işlerde bulunduğu gibi kendisine yararı olmayan kötü duruma düşürecek birtakım olumsuz durumlarla da uğraşabilir. Aklını kullanan insan olumsuz, kendisine faydası olmayan işleri terk eder, batılı değil hakkı seçer. İslam dini insanın aklını kullanarak doğruyu bulmasını iyi ve kötüyü ayırt etmesini ister. Kur'an-ı Kerim'in çoğu yerinde "...Aklınızı kullanmıyor musunuz?" (Saffat suresi, 155. ayet) şeklinde insanın aklını kullanmasıyla ilgili birçok ayet vardır.

Allah insana iyiliği de kötülüğü de göstermiş, iyiliği tercih etmesinin kendisi için daha hayırlı olacağını bildirmiştir.

İrade, kelime anlamı olarak karar verme, tercih etme yeteneği anlamına gelir. İradeli insan yaptıklarından sorumlu olur ve yaptıklarının sonucun iyi ya da kötü de olsa üstlenir. İnsan aklını kullanarak çalışır, üretir ve ortaya iyi şeyler koyarsa mutlu olur ve topluma faydası olur. Çünkü İslam dini insanın akıllı hareket etmesini ve yararlı olan eylemleri tercih etmesini ister. İrade iki kısma ayrılır:

Cüzi irade; Yüce Allah'ın insana özgür iradesiyle hareket etme yeteneği vermesidir. İnsanın çalışması, emek vermesi, iyi yerlere gelmesi insanın kendi çabası sayesinde. "Biz her insanın kaderini, çabasına bağlı kıldık." (İsra suresi, 13. ayet) ayetinde İslam dini insanın çabasına göre muameleyle karşılaşacağı vurgulanmaktadır. İslam dini insanın başına gelen olayların sonucunda insanın sorumlu olduğunu vurgular. Doğru kader inancına sahip olan insan çalışarak emek verir ve Yüce Allah'a tevakkül ederek sonucunu bekler. Yanlış kader inancına sahip olan bir insan ise çaba harcamayarak hayat karşısında pasif kalır ve çaba göstermez, sonuçları ise kaderden bekler. Bu durumda insanın kendisine ve başkasına bir faydası dokunmaz.

Küllî irade; Yüce Allah'ın yarattıklarında hâkim sıfatıyla her şeyi dilediğiyle sınırsız seçmesi ve yaratmasıdır. Küllî irade, yalnızca Yüce Allah'ın takdir ettiği ve insanlara seçme şansının verilmediği iradedir. Evrenin yaratılması, ahiret olayları, canlıların doğduğu yer, zaman, mekân gibi olaylar küllî iradeye örnektir.

İRADE

Dileme, tercih etme, karar verme ve bunlar için gerekli güç ve yeteneğe sahip olmayı ifade eden irade, küllî ve cüzi olmak üzere ikiye ayrılır.

» ÜNİTE

1

İpucu

Akıllı kişinin ayırt edebilme ve bir şeyleri seçme yeteneğidir.

Akılda Kalsın

Küllî irade, insana seçme şansının verilmediği iradedir. Örneğin; yaşanan çağ, zaman, cinsiyet, ırk vs.

Cüzi irade, insana seçme şansının verildiği iradedir. Örneğin, dini inanç, meslek, söz ve davranışlar vs.

Bumerang Bilgi

Küllî İrade, Yüce Allah'ın istediğini istediği gibi dilemesi ve seçmesi, mutlak ve sınırsız olan Allah'ın iradesine denir.

Cüzi İrade, Yüce Allah tarafından insana verilen sınırlı özgürlük ve insanın tercih etme kabiliyetine denir.

Mükellef, dinin emir ve yasaklarından sorumlu olan kişiye denir.

İNSAN İRADESİ VE KADER

İNSANIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE SORUMLULUĞU

İpucu

Özgürlük, bir işte ve olayda herhangi bir sınırlama, zorlama kısıtlama olmadan iyi ya da kötü davranma demektir.

Sorumluluk, bir kimsenin yaptığı ya da yapmadığı bir işten dolayı gerektiğinde hesap vermek zorunda olmasıdır.

Yüce Allah, insana sınırlı bir sorumluluk vermiştir. Bu durum hakkında Yüce Allah tarafından Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmuştur: "Allah, kimseye gücünün üstünde bir şey teklif etmez. Herkesin kazandığı iyilik kendi yararına, kötülük de kendi zararındır..."

(Bakara Suresi, 286. ayet)

İpucu

İlim, Yüce Allah'ın her şeyi bilmesi

İrade, Yüce Allah bir şeyi yaratmak istediğinde O'na 'Ol' der ve olur.

Tekvin, Yüce Allah'ın yaratma sıfatıdır.

Yüce Allah, insanı diğer varlıklardan farklı olarak akıllı ve iradeli olarak yaratmıştır. Akıllı ve iradeli olan insan, bir zorlama ve baskı olmaksızın kendi istek ve iradesiyle bir şeye karar verirken kendisine verilen bu özellikleri kullanır. İnsan özgürdür ve iradeli ancak yaptıklarında sınırsız özgür değildir. Yüce Allah'ın insana verdiği bir özgürlük ve sorumluluk alanı vardır. İnsanın davranışlarından sorumlu tutulması akla ve özgür iradeye bağlıdır. İnsan kendi istek ve özgür iradesiyle yaptığı şeylerden sorumludur. Buna göre insan akıllı ve irade sahibi bir varlık olarak, iyilik ya da kötülük yapabilecek şekilde yaratılmıştır.

Mükellef, dinî terim olarak dinin emir ve yasaklarından sorumlu olan kişiye denir. Mükellef olan kişilerin akıllı olması, ergenlik çağına girmiş olması ve özgür olması gerekir. Akli dengesi yerinde olmayan, yaşı küçük olan bireyler mükellef değildir. Dinini, inancını, iyi ya da kötü söz ve davranışlarını kendi özgür iradesiyle seçen ve gerçekleştiren insan her davranışından sorumludur. Sorumlu olduğu konularda meydana geçen sonuçlar kişinin kendisini ilgilendirir ve aklını kullanmasını gerektirir. "Ben kader mahkumuyum", "Alın yazım öyleymiş", "Allah böyle yazmış" gibi sözlerle kişi yaptıklarının sorumluluğunu kadere atamaz. Çünkü kişi iradesini kullanacağı yerlerin sorumluluğu kendisine aittir.

Özgürlükle sorumluluk arasında doğrudan bir ilişki olduğunu unutmamalıdır.

İNSAN İRADESİ VE KADER

» ÜNİTE

1

Etkinlik
4

Aşağıda boş bırakılan yerlere gelmesi gereken uygun kelimeleri yazınız.

- 1) Dinin emir ve yasaklarından sorumlu olan kişiye denir.
- 2) Yüce Allah'ın her şeyi istediği gibi dilemesi ve seçmesi, mutlak ve sınırsız olan iradesidir.
- 3) kişinin en az iki seçenektan birini seçme ve seçtiğini yapabilme gücüdür.
- 4) Mükellef olan kişilerin , **ergenlik çağına gelmiş** ve olması gerekir.
- 5) Kişinin dini, ahlakı, sözleri, davranışları, başarıları iradeye girer.

Etkinlik
5

İfadelerin doğru ya da yanlış olduğunu boş bırakılan yay ayrıçları "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

D Y

(.....)	(.....)	İyi, kötü söz ve davranışlarını kendi iradesiyle seçenler söz ve davranışlarından sorumludur.
(.....)	(.....)	Yüce Allah'ın istediğini dilemesi ve seçmesi, mutlak ve sınırsız olan iradesine cüzi irade denir.
(.....)	(.....)	İnsanların rengi, ırkı, hangi milletten olması gibi durumlar külli iradeyle ilgilidir.
(.....)	(.....)	İrade üçe ayrılır: külli irade, cüzi irade ve mükellefi iradedir.
(.....)	(.....)	Akıl sağlığı yerinde olmayanlar namaz ve oruç gibi ibadetleri yerine getirmekle yükümlüdür.

Etkinlik
6

Sol kolondaki (A kolonu) satırlarda, bazı kavramlara ait tanımlar, sağ kolondaki (B kolonu) satırlarda ise bazı kavramlar vardır. A kolonu önündeki paranteze, B kolundaki kavramların seçeneğine ait harfi yazınız.

A Kolonu

B Kolonu

- () Dinin emir ve yasaklarından sorumlu olan kişiye denir.
- () Kişinin en az iki seçenektan birini seçme ve yapabilme gücüdür.
- () İnsana verilen sınırlı özgürlük ve insanın tercih etme kabiliyetine denir.
- () İnsanın sorumlu olmadığı ve seçemediği irade.

- A. Külli irade
- B. Cüzi irade
- C. Mükellef
- D. İrade
- E. Özgürlük

GÜNAY
YAYINLARI8
SINIF

Beceri Temelli Örnek Soru

Yukarıdaki görselde Aşçılık Okulu öğrencisi Rasim üzerindeki sorumluluktan kurtulmak istemektedir.

Buna göre öğretmenin, Rasim'e aşağıdaki ayetlerden hangisiyle cevap verilmesi en uygundur?

- A) "Yeryüzünde yaşayan bütün canlıların rızıkı Allah'a aittir..."
(Hud suresi, 6. ayet)
- B) "Bir de öyle bir fitneden sakının ki o, içinizden sadece zulmedenlere erişmekle kalmaz (umuma sirayet ve hepsini perişan eder)..."
(Enfâl suresi, 25. ayet)
- C) "Siz ancak Rabb'inizin dilemesi (izin vermesi) sayesinde (bir şey) dileyebilirsiniz. Şüphesiz Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir."
(İnsan suresi, 30. ayet)
- D) "Kim iyi bir iş yaparsa faydası kendisinedir ve kim kötülükte bulunursa zararı kendisinedir..."
(Fussilet suresi, 46. ayet)

Not
Edelim!